

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

281-32/16
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 15858 датум: 27. 04. 2016.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**МОНИТОРИНГ УСТАНОВА
У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ
ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ**

Извештај

о посети

КПЗ Ниш

Београд, април 2016. године

СИЖЕ

Током посете КПЗ Ниш уочена су значајна унапређења у раду Завода као и поступање према лицима лишеним слободе.

Смештајни капацитети су унапређени и употпуњени различитим садржајима за активност осуђених, а око 55% осуђених је радно ангажовано. Такође, уочена је добра атмосфера међу лицима лишеним слободе, као и професионалан однос запослених према њима.

КПЗ Ниш је у протеклих неколико година значајно унапредио свој рад и поступање према лицима лишеним слободе и на тај начин постао пример добре праксе који би требали да следе и остали заводи.

Основни подаци о посети

ПОСЕЋЕНА УСТАНОВА	КПЗ Ниш
РАЗЛОГ ПОСЕТЕ	Обављање послова Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ) у складу са чл. 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011)
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана
ДАТУМ ПОСЕТЕ	19. април 2016. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је ненајављена.
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	Милош Јанковић, заменик Заштитника грађана Гордана Стевановић заменица Заштитника грађана

ТОК ПОСЕТЕ**РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ**

Посета Заштитника грађана, у обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ), започета је разговором са управником Завода и начелницима Службе за обезбеђење и Службе за третман. Током разговора представници заводске управе предочили су тиму НПМ основне податке о Заводу као и проблеме са којима се сусрећу у обављању својих дужности.

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Управа Завода и сва затечена службена лица остварила су пуну сарадњу са тимом Заштитника грађана, омогућивши му да несметано обави свој мандат.

Запослени су дали одговоре на сва постављена питања, тиму Заштитника грађана су омогућили приступ свим просторијама и инсталацијама у Заводу и фотографисање Завода без ограничења. Омогућен је и несметан и ненадзиран разговор са свим лицима лишеним слободе по избору тима Заштитника грађана.

РАЗГОВОР СА УПРАВОМ ЗАВОДА

Током уводног разговора са замеником управника Завода и начелником Службе за третман тим Заштитника грађана је добио основне податке о стању у КПЗ Ниш. На дан посете у установи је било смештено 1382 лица, од чега 1322 лица на издржавању казне затвора и 60 лица у притвору. Управник је навео да је у установи запослено 419 државних службеника и да је ове године очекиван одлазак у пензију 10 запослених.

РАДНО АНГАЖОВАЊЕ

Од 1322 лица на издржавању казне затвора, 763 је радно ангажовано, што чини 57,71%. Висок проценат радно ангажованих осуђеника, који представља велико повећање у односу на претходне године, указује на изузетно ефикасан приступ решавању проблема радног ангажовања осуђених лица од стране Управе КПЗ Ниш.

УТВРЂЕНО

КПЗ Ниш је знатно унапредио своје поступање у погледу радног ангажовања осуђених у складу са важећим стандардима, што представља пример добре праксе који треба да следе и остали Заводи.

МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ

Током посете тим Заштитника грађана обишао је смештајне и друге капацитете у КПЗ Ниш. Утврђено је да су смештајни објекти који су протеклих година имали битне недостатке, односно били руинирани, влажни и прљави, сада реновирани. Извршено је потпуно реновирање Павиљона Ц и II Павиљона, уређени су мокри чворови, подови, зидови, ПВЦ столарија, инсталирана је електронска мрежа са напоном 220 волти као и нови расветни уређаји.

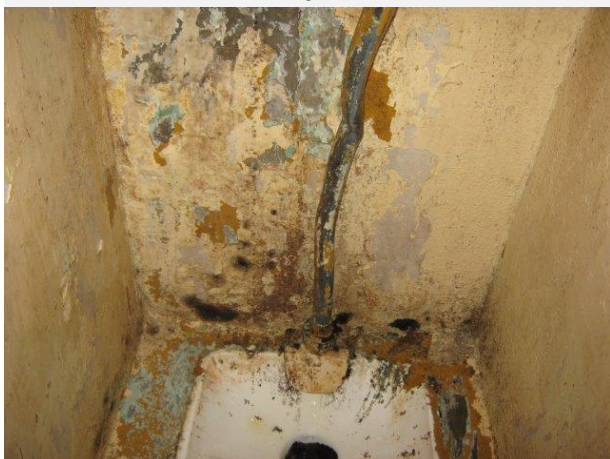
2012

2016

2012

2016

УТВРЂЕНО

КПЗ Ниш је знатно унапредио смештајне услове лица на извршењу казне затвора и мере притвора у складу са важећим прописима и стандардима, а што представља пример добре праксе који треба да следе и остали Заводи.

2012

2016

Тим Заштитника грађана је посебно обратио пажњу на то да ли се користе просторије у сутерену II Павиљона КПЗ Ниш, односно да ли је престала употреба истих за смештај осуђених. Уочено је да су просторије празне и да се не користе за смештај лица лишених слободе, чиме је КПЗ Ниш поступио у складу са препоруком Заштитника грађана упућеном у Извештају о посети КПЗ Ниш.¹

2012

2016

УТВРЂЕНО

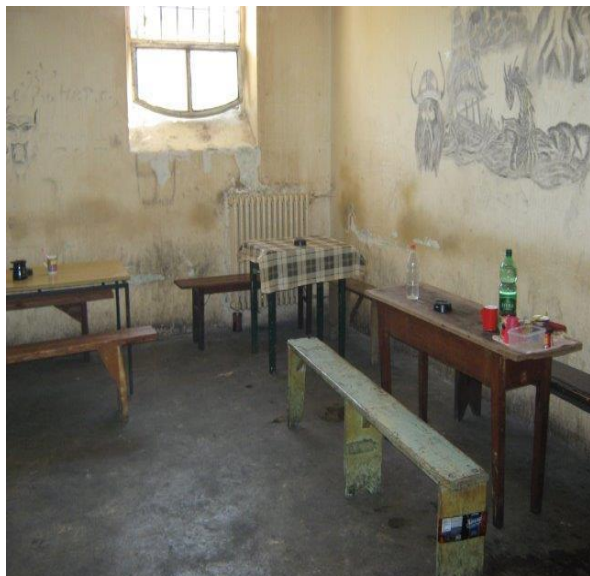
КПЗ Ниш је поступио по препоруци Заштитника грађана и престао са коришћењем сутеренских просторија II Павиљон КПЗ Ниш за смештај лица лишених слободе.

Током обиласка КПЗ Ниш, утврђено је да је лицима на извршењу казне затвора омогућено коришћење заједничких просторија. Посебно охрабрује чињеница да је у II Павиљону формирана просторија за заједнички боравак лица којима је изречена посебна мера смештаја под појачаним надзором. Тиме је КПЗ Ниш поступио по препоруци Заштитника грађана упућеној у Извештају о посети КПЗ Ниш.²

¹ Извештај о посети КПЗ Ниш (II Павиљон) 71-20/15

² Ibid

2012

2016

УТВРЂЕНО

КПЗ Ниш је поступио по препоруци Заштитника грађана и формирао просторије за заједнички боравак лица којима је изречена посебна мера смештаја под појачаним надзором, а што представља пример добре праксе који треба да следе и остали Заводи.

ОПН 2016

У складу са препорукама Заштитника грађана упућеним у Извештају о посети КПЗ Ниш³, Завод је у Павиљону Ц и II Павиљону инсталирао дугмад за позивање Службе обезбеђења.

УТВРЂЕНО

КПЗ Ниш је поступио по препоруци Заштитника грађана и у Павиљону Ц и II Павиљону инсталирао дугмад за позивање Службе обезбеђења.

³ ibid

Током обиласка и непосредним увидом у постављене инсталације, уочени су битни недостаци система аудио – видео надзора. Наиме, систем је застарео и не постоји капацитет за архивирање аудио – видео записа у трајању најмање 30 дана.

1.

УТВРЂЕНО

Систем аудио – видео надзора у КПЗ Ниш има битне недостатке који за последицу могу имати повреду права лица лишених слободе.

РАЗЛОЗИ

У контексту превенције и истраге случајева неадекватног поступања, потребно је обратити пажњу на бољу покривеност системима видео надзора, скупа са обезбеђењем снимака и одговарајућом политиком архивирања забележеног/снимљеног материјала.⁴

ПРЕПОРУКА

КПЗ Ниш ће одмах, по изради пројекта и елабората за набавку и инсталацију адекватног система за аудио – видео надзор, исти доставити Управи за извршење кривичних санкција и о томе, без одлагања, обавестити Заштитника грађана.

Управа за извршење кривичних санкција предузеће потребне мере и активности како би обезбедила потребна средства за набавку и инсталацију адекватног система за аудио – видео надзор.

Током обиласка Завода уочено је да су обезбеђени услови за остваривање верских права за вернике хришћанске и исламске вероисповести, као и да свештеници Српске православне цркве обављају интензивне посете, врше богослужење и остварују контакте са верницима и осталим лицима. Тиму Заштитника грађана указано је да су посете хоће ретке, односно да је последња била пре више од годину дана.

2.

УТВРЂЕНО

У КПЗ Ниш лица лишена слободе православне вероисповести у потпуности остварују своја верска права, а постоје битни недостаци у остваривању тих права припадника других вера, пре свега исламске вероисповести.

РАЗЛОЗИ

Осуђени има право:

- 1) *на верски обред;*
- 2) *да држи и чита верску литературу;*
- 3) *да га посети свештено лице или други верски службеник.*

Ако у заводу постоји довољан број осуђених исте вероисповести, на њихов захтев, управник завода ће дозволити свештеном лицу или другом верском службенику те вероисповести да их редовно посећује или да у заводу има редовну службу или наставу.⁵

ПРЕПОРУКА

Поред сарадње са православним свештеницима, КПЗ Ниш ће успоставити сарадњу и са осталим верским заједницама, а нарочито са исламском заједницом.

⁴ Извештај Европског комитета за спречавање мучења о посети Србији 2011. године, тачка 37

⁵ Закон о извршењу кривичних санкција („Сл. гласник РС“, бр. 55/2014), члан 125. став 1. и став 2.

Током обиласка Завода, утврђено је да лекар интензивно контролише квалитет и количину хране, као и да је у трпезарији постављена посебна књига утисака у вези исхране.

УТВРЂЕНО

КПЗ Ниш је унапредио систем контроле квалитета и количине исхране осуђених лица, нарочито путем надзора од стране лекара, као и путем књиге утисака коју Завод користи као значајну смерницу у циљу побољшања исхране. Наведено представља пример добре праксе који треба да следе и остали Заводи.

Увидом у расположиву документацију утврђено је да лекар доставља периодичне извештаје о здравственом стању осуђених лица и то редовне једном месечно, као и ванредне по потреби. Такође, лекар два пута месечно Управнику доставља извештај о хигијени у Заводу. На тај начин, КПЗ Ниш је поступио по препоруци Заштитника грађана упућеној кроз Извештај о посети КПЗ Ниш.⁶

УТВРЂЕНО

КПЗ Ниш је унапредио поступање лекара на тај начин што се управнику достављају периодични извештаји о здравственом стању лица лишених слободе, као и о хигијени у Заводу, а што представља пример добре праксе који треба да следе и остали Заводи.

Увидом у документацију, утврђено је да је у Заводу формирана здравствена служба која се састоји од седам лекара, од којих је пет запослено на неодређено време, а двоје на одређено. У сталном радном односу налази се један лекар психијатрије и један доктор стоматологије.

УТВРЂЕНО

КПЗ Ниш је успоставио рад Службе за здравствену заштиту у складу са важећим стандардима.

Према наводима запослених, у Заводу је увек присутан један лекар, односно и ноћу и нерадним данима. Такође се врши флуорографисање сваког осуђеног, у року од седам дана од пријема, а у циљу превенције туберкулозе.

УТВРЂЕНО

КПЗ Ниш је унапредио пружање здравствене заштите у погледу сталног присуства лекара у Заводу као и обавезног флуорографисања у циљу спречавања туберкулозе.

Увидом у документацију, утврђено је да је у претходних неколико година у КПЗ Ниш просечан број осуђених лица био од 1300 до 1400, али је и поред тога, у периоду од 2010. до 2015. године, број запослених смањен за 40, односно са 459 на 419 запослених. Према наводима Управе, КПЗ Ниш је више пута указивао на недовољан број запослених. Наведена чињеница негативно утиче на поштовање права лица лишених слободе, али и на одржавање безбедности. Иако је у претходних неколико година КПЗ Ниш обавио дупло више спровода у судове и болнице, систематизацијом из 2016. године предвиђена су 422 радна места, што је за 102 радна места мање у односу на систематизацију из 2012. године. Недостатак радних места има за последицу прекомерно и прековремено

⁶ Извештај о посети КПЗ Ниш (II Павиљон) 71-20/15

ангажовање запослених, што се може негативно одразити на права лица лишених слободе и одржавање безбедности у Заводу.

3.

УТВРЂЕНО

У КПЗ Ниш недостаје потребан број запослених подобан за одржавања безбедности и поштовања права лица лишених слободе.

ПРЕПОРУКА

Управа за извршење кривичних санкција ће преузети мере из своје надлежности, како би се у КПЗ Ниш обезбедило додатно запошљавање, а ради одржавања безбедности и поштовања права лица лишених слободе, сходно захтевима постављеним од стране КПЗ Ниш.

Оно што би тим Заштитинка грађана истакао као још један пример добре праксе је чињеница да је на дан посете дежурни надзорник била припадница Службе за обезбеђење.

УТВРЂЕНО

КПЗ Ниш не чини дискриминацију на основу пола, ни када су у питању послови који су традиционално мушки, а у које спадају и послови обезбеђења, нарочито у заводима за извршење кривичних санкција.